

**МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ТНК
НА ПРИНЦИПАХ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ**

Манукян А.Є., к.е.н., Надзвичайний і повноважний посол Республіки Вірменії в Україні,
Аванесова І.Б., аспірант кафедри Міжнародна економіка, ДонНУ

Домінуючою тенденцією розвитку сучасної світової економіки є глобалізація, багатомірність якої характеризується зростанням масштабів міжнародного руху товарів і послуг, факторів виробництва, інноваційно – технологічних та інформаційних потоків ресурсів. Економічна глобалізація є виходом міжнародної економіки на вищий рівень розвитку системної інтернаціоналізації та інтеграції світового господарства.

Ще одною ознакою глобалізації є транснаціоналізація – найбільш істотний елемент, що забезпечує єдність функціонування світової економіки. У процесі її розвитку виникло таке інституціональне утворення як транснаціональні корпорації (ТНК). Вони разом із транснаціональними банками, найкрупнішими логістичними посередниками є творцями і провідниками товарно – матеріальних, фінансових, інформаційних та інших потоків ресурсів, що сприяє зростанню масштабів і об'ємів міжнародних фінансово – кредитних операцій, збільшенню кількості суб'єктів валютно – фінансових відносин і в, цілому, визначають розвиток світового господарства.

По оцінкам експертів середньорічний об'єм міжнародних фінансових операцій в 10 – 15 разів перевищує масштаби світової торгівлі, тобто досягає приблизно 150 трлн. доларів США.

Це зумовлює необхідність у сучасних умовах пошуку новітніх механізмів щодо моделювання ефективності, насамперед, фінансової стратегії діяльності ТНК на принципах сталого економічного зростання.

Дослідженню проблем світової транснаціоналізації, а також особливостей формування фінансових стратегій діяльності ТНК в умовах зростання глобалізації присвячені наукові розробки таких провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, як О. Амоша, О. Білорус, І. Балабанов, У. Баффет, А. Бузгалін, В. Геєць, Б. Грехем, В. Давидов, М. Делягін, В. Железова, М. Ільїн, Д. Каллео, В. Колесов, Д. Каннінгем, Л. Красавіна, М. Кулаков, Д. Лук'яненко, М. Лучко, Ю. Макогон, Я. Міркін, Т.Орехова, А. Мовсесян, М. Осьмова, Є. Савельєв, Дж. Сакс, Дж. Сорос, Дж. Стігліц, Р. Тіпл, Дж. Тобін, М. Фридмен, Ю. Шишков та інші.

Метою написання статті є розробка науково-практичних рекомендацій щодо процесу трансформації сучасних фінансових стратегій ТНК на принципах сталого економічного зростання.

В умовах ринкових відносин, самостійності міжнародних компаній, а також відповідальності за результати своєї діяльності існує необхідність визначення тенденцій фінансового стану, орієнтації у фінансових можливостях і перспективах (одержання банківського кредиту, залучення іноземних інвестицій), оцінки фінансового стану інших господарюючих суб'єктів. Вирішення даних питань забезпечує фінансова стратегія компанії.

Фінансова стратегія компанії охоплює всі сторони діяльності підприємства, у тому числі оптимізацію основних й оборотних коштів, розподіл прибутку, безготівкові розрахунки, податкову й цінову політику, політику в області цінних паперів та інші.

Фінансова стратегія ТНК – узагальнююча функціональна модель дій, які є необхідними для досягнення поставлених цілей, шляхом координації та розподілу фінансових ресурсів інтегрованої структури, що поєднує на основі науково-технічної, виробничої і комерційної кооперації у своєму складі підприємства, що діють у двох і більше країнах світу і проводять єдину політику і загальну стратегію через один і більше центрів прийняття рішень.

Специфіка діяльності ТНК полягає в створенні й розширенні закордонних і дочірніх підприємств і встановленні контролю над їхньою діяльністю. Інвестиції за кордоном стають можливими, якщо:

— Окремі капітали в процесі концентрації й централізації досягають таких масштабів, що вони можуть ризикувати і мати витрати пускового періоду, пов'язані зі створенням нових виробничих одиниць за кордоном. Сюди належать специфічні можливості фінансування монополій, можливості, які породжуються переплетенням виробничого й банківського капіталу, закони й приписання в країні, що вивозить капітал і країні, яка ввозить його, які стимулюють інвестиції, здійснювані за кордоном;

— Є міжнародні інститути в господарських, валютних, торговельній сферах і області податкової політики, які роблять рентабельним у тривалій перспективі переміщення виробництва за кордон і пов'язані з ними операції фінансового характеру (наприклад, переведення прибутків);

— Рівень розвитку міжнародної системи комунікацій забезпечує обмін товарів і координаційних дій між материнським і дочірнім компаніями;

— Країни, куди надходять інвестиції, створюють інституціональні рамки, що забезпечують функціонування виробництва, і надають свої ринки для товарів цього виробництва.

Деякою мірою ця інтернаціоналізація діяльності компанії була викликана необхідністю: митні тарифи, валютний контроль, кількісні й інші нетарифні обмеження, які часто забезпечують істотні переваги товарам місцевого виробництва. Отже, єдино можливий спосіб для іноземних компаній проникати на такі ринки полягає в тому, щоб побудувати підприємства на їхній території. Таким чином, інтернаціоналізована корпорація є найбільш ефективною й найбільш конкурентоспроможною формою економічної й політичної діяльності на сучасному етапі.

Під час розробки фінансової стратегії потрібно враховувати динаміку макроекономічних процесів, тенденцій розвитку вітчизняних фінансових ринків, можливостей диверсифікованості діяльності підприємства.

Фінансова стратегія, головним завданням якої є досягнення повної самооплатності й незалежності компаній, будується на певних принципах організації й містить у собі таке:

- поточне й перспективне фінансове планування, що визначає на перспективу всі надходження коштів підприємства й основні напрямки їхніх витрат;
- централізацію фінансових ресурсів, що забезпечує маневреність фінансовими ресурсами, їхню концентрацію на основних напрямках виробничо-господарської діяльності;
- формування фінансових резервів, що забезпечують усталену роботу компанії в умовах можливих коливань ринкової кон'юнктури;
- безумовне виконання фінансових зобов'язань перед партнерами;
- розробку обліково-фінансової й амортизаційної політики компанії;
- організацію й ведення фінансового обліку ТНК і сегментів діяльності на основі діючих стандартів;
- складання фінансової звітності по підприємству й сегментам діяльності відповідно до діючих норм і правил із дотриманням вимог стандартів;
- фінансовий аналіз діяльності компанії і її сегментів (пріоритетних господарських і географічних сегментів, інших сегментів у складі нерозподілених статей);
- фінансовий контроль діяльності компанії й усіх її сегментів.

Охоплюючи всі форми фінансової діяльності міжнародної компанії, а саме: оптимізацію основних й оборотних коштів, формування й розподіл прибутку, грошові розрахунки й інвестиційну політику, фінансова стратегія досліджує об'єктивні економічні закономірності ринкових відносин, розробляє форми й способи виживання й розвитку за нових умов.

Фінансова стратегія містить у собі методи й практику формування фінансових ресурсів, їхнє планування й забезпечення фінансової стійкості компанії. Усебічно враховуючи фінансові можливості суб'єкта міжнародного бізнесу, об'єктивно оцінюючи характер зовнішніх і внутрішніх факторів, фінансова стратегія забезпечує відповідність фінансово-економічних можливостей компанії умовам, що склалися на ринку. Фінансова стратегія передбачає визначення довгострокових цілей фінансової діяльності й вибір найбільш ефективних способів їхнього досягнення. Цілі фінансової стратегії повинні підкорятися загальній стратегії економічного розвитку й спрямовуватися на максимізацію прибутку й ринкової вартості компанії [1].

На підставі фінансової стратегії визначається фінансова політика ТНК за такими основними напрямками фінансової діяльності, як податкова політика, цінова політика, амортизаційна політика, дивідендна політика та інвестиційна політика.

У процесі розробки фінансової стратегії особлива увага приділяється виробництву конкурентоздатної продукції, мобілізації внутрішніх ресурсів, максимальному зниженню собівартості продукції, формуванню й розподілу прибутку, ефективному використанню капіталу та інше.

Одним з яскравих прикладів транснаціональних компаній в Україні є «UBC Group» – торгово-промисловий холдинг, що працює в області холодильної техніки й промо-продуктів. Холдинг складається із чотирьох частин:

1.«UBC Cool» – підрозділ холдингу, що займається розробкою й виробництвом холодильної техніки для напоїв і продуктів. Містить у собі завод [«Укснаб»](#) (м. Красноперекіпськ, республіка Крим). «UBC Cool» - виробник №2 у світі охолоджувачів для пива.

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

2.«UBC Promo» - підрозділ холдингу, що займається розробкою й виробництвом промислових матеріалів. Містить у собі завод PROMO у м. Харкові, склокерамічний завод «Сиваш» м. Красноперекіпськ (республіка Крим) і завод «Центр кераміки Гжель», Московська область, Росія. «UBC Promo» - виробник пром-продукції №1 у Східній Європі й №1 у світі виробник керамічних колон для розливу пива.

3.«UBC Engineering» – провідна в СНД інжинірингова компанія в сфері харчової промисловості. Займається проектуванням інсталяцій устаткування й техпроцесів.

4.«UBC Distribution» – компанія, що займається продажами продуктів і послуг «UBC Group», а так само товарів і послуг інших компаній за профілями спеціалізації. Центральний офіс «UBC Distribution» знаходиться в м. Харкові. «UBC Distribution» має 36 філій на всіх основних світових ринках (на момент написання).

«UBC Group» - це, насамперед, дистрибуційна компанія, що працює в сегменті B2B (business to business).

Стратегія «UBC Group» – швидка реакція на задоволення потреб клієнтів. В основі стратегії лежить процес постійного навчання задоволенню потреб клієнтів.

Цільова стратегія. Стаючи лідерами на локальних ринках, стати глобальним світовим лідером.

Цілі бізнес-одиниць

- Головна мета «UBC Group» - бути №1 на ринках нашого бізнесу.
- Головна мета «UBC Cool» - бути №1 у світі виробників холодильної техніки для харчової промисловості.
- Головна мета «UBC Promo» - бути №1 у світі виробників промпродуктів.

Фінансові показники компанії, демонструють стабільне зростання і динамічний розвиток компанії «UBC Group».

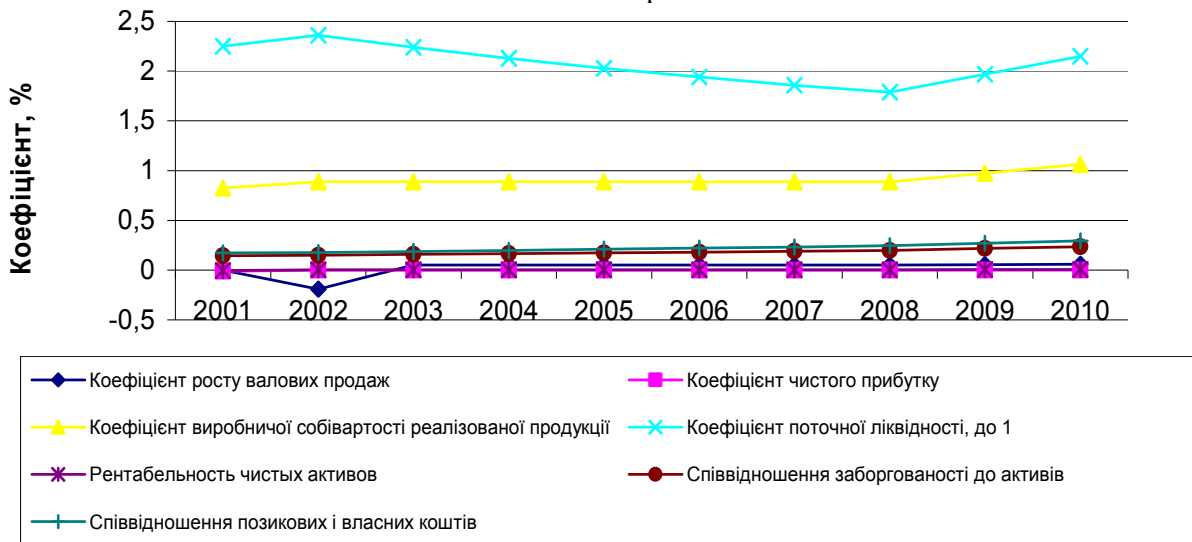

Рис. 1 Фінансово-економічні результати діяльності ЗАТ «Фінансово-промисловий холдинг UBC group»

Ці дані показують, що з 2003 року в компанії намітилася позитивна, упевнена, постійна динаміка діяльності.

Розглянемо можливості щодо розвитку потенціалу створення ефективних фінансових стратегій українських компаній на основі закордонного досвіду.

В умовах ринкових відносин, самостійності підприємств, а також відповідальності за результати своєї діяльності існує необхідність визначення тенденцій фінансового стану, орієнтації у фінансових можливостях і перспективах (отримання банківського кредиту, залучення іноземних інвестицій), оцінки фінансового стану інших господарюючих суб'єктів. Складність вирішення цих питань вимагає залучення апарату економіко-математичного моделювання.

Для будь-якої фірми фінансова стратегія являє собою розподіл величини чистого прибутку підприємства з безлічі варіантів її використання. Цей розподіл можна записати у вигляді наступного співвідношення:

$$FC = \{ \lambda_i \},$$

$$\sum_{i=1}^n \lambda_i = 1,$$

де $\lambda_i, (i = \overline{1, n})$ - напрямки використання чистого прибутку підприємства.

Розглянемо три фінансові стратегії, а саме:

1. Фінансова стратегія, спрямована на збільшення короткострокової ліквідності;
2. Фінансова стратегія, спрямована на збільшення довгострокових вкладень;
3. Фінансова стратегія антикризової політики в умовах невизначеності, спрямована на збільшення запасів.

Тоді вираз для фінансової стратегії можна записати у вигляді наступного співвідношення:

$$\Phi C = \{\lambda_1, \lambda_2, \lambda_3\},$$

$$\lambda_1 + \lambda_2 + \lambda_3 = 1,$$

де $\lambda_1, \lambda_2, \lambda_3$ - коефіцієнти розподілу грошових коштів на збільшення чистої ліквідності, довгострокових вкладень і зміцнення антикризової політики відповідно.

Розглянемо суть кожного з варіантів фінансових стратегій.

Нехай підприємство у своїй діяльності керується фінансової стратегії, спрямованої на збільшення чистої ліквідності. Тоді справедливо наступне співвідношення:

$$\lambda_1 \gg \lambda_2,$$

$$\lambda_1 \gg \lambda_3.$$

Тобто, коефіцієнт розподілу грошових коштів на користь збільшення чистої ліквідності значно більше коефіцієнтів розподілу грошових коштів на збільшення довгострокових вкладень і зміцнення антикризової політики.

Аналогічним чином запишемо співвідношення для другого варіанту фінансової стратегії:

$$\lambda_2 \gg \lambda_1,$$

$$\lambda_2 \gg \lambda_3.$$

Тепер запишемо співвідношення коефіцієнтів розподілу чистого прибутку підприємства для третього стратегії:

$$\lambda_3 \gg \lambda_1,$$

$$\lambda_3 \gg \lambda_2.$$

Рис. 2 Діаграма причинно-наслідкових зв'язків моделі

Використання виробничих функцій для моделювання діяльності підприємства є найбільш ефективний спосіб. Також їх доцільно використовувати для моделювання доданої вартості підприємства. Додана вартість аналогічна знову створеній вартості, тобто тієї частини ціни товару, яка утворилася на стадії просування товару, здійснюваної даним підприємством [2].

Дана модель дозволяє досліджувати вплив використовуваної фінансової стратегії на фінансовий стан підприємства.

Таким чином було розроблено модель оптимізації ефективної фінансової стратегії ТНК, а саме на основі виробничої функції Кобба-Дугласа та її проїзводних (виробничої функції Я. Тінбергена та моделі Солоу) була побудована модель, яка дозволяє досліджувати вплив використовуваної фінансової стратегії на фінансовий стан підприємства. Подальшим напрямом дослідження є введення в модель таких факторів зовнішнього середовища, як курс валют і інфляція, а також вивчення поведінки моделі при додаванні до неї варіанту використання частини чистого прибутку підприємства на матеріальне стимулювання співробітників підприємства, і, відповідно, моделювання спрямованої на нього додаткової фінансової стратегії.

Отримані результати моделювання допоможуть менеджменту ТНК змодельовати дійсно ефективну фінансову стратегію компанії. Дана модель дозволить менеджменту в реальному масштабі часу виконувати моніторинг показників, визначати проблемні чинники і приймати необхідні управлінські рішення.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Рогач О.І. ТНК і економічне зростання країн, що розвиваються: Монографія. – К.: ВЦ “Київський університет”, 1994. – 150с.
2. Тимохин В.Н. Методология моделирования экономической динамики: Монография. / Научн. ред. проф. Ю.Г. Лысенко. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд.», 2007. – 269 с.

РЕЗЮМЕ

В статті дається оцінка моделювання ефективної фінансової стратегії ТНК на принципах устійчивого економічного зростання.

Ключевые слова: фінансовий результат, транснаціоналізація, модель, устійчивий економічний зрост, ТНК, фінансова стратегія.

РЕЗЮМЕ

У статті надається оцінка моделювання ефективної фінансової стратегії ТНК на принципах сталого економічного зростання.

Ключові слова: фінансовий результат, транснаціоналізація, модель, стале економічне зростання, ТНК, фінансова стратегія.

SUMMARY

The evaluation of the modeling of TNK effective financial strategists on principles of steady economic growth is given in the article.

Keywords: financial result, transnationalization, model, steady economic growth, TNK, financial strategy.

РОЗВИТОК ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ, БІЗНЕСУ Й СУСПІЛЬСТВА

Мартякова О.В., д.е.н., професор Інститут економіки промисловості НАНУ, Донецьк

Постановка проблеми. Загальносвітові та національні тенденції розвитку свідчать про необхідність та про готовність суспільства до переходу на нові принципи та механізми соціогуманітарного розвитку, що побудовані на співпраці основних партнерів соціальної політики на різних рівнях ієрархії. Це пов'язано зі змінами загальноцивілізаційних і національних факторів розвитку, переходом до нематеріальних чинників виробництва, зміною структури капіталу, а також загостренням конкуренції та наслідками світової економіки.

Аналіз досліджень і публікацій. Серед західних учених, що розробляли тему взаємодії інститутів держави, бізнесу та суспільства, можна зазначити І. Бартле, Дж. Бейлі, Ш. Бонні, Ф. Котлера, Н. Лі, Дж. Оппенхайма, Дж. Стігліца, В. Стрека та ін. У російській науковій літературі питання взаємодії влади, бізнесу та суспільства, починаючи з 90-х років ХХ ст., досліджуються